

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

20 ... оны .. дугаар
сарын .. -ны өдөр

Улаанбаатар
хот

СТАТИСТИКИЙН ТУХАЙ /Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь үндэсний статистикийн тогтолцоо, статистикийн үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, статистикийн байгууллагын бүрэн эрх, хараат бус байдал, статистикийн мэдээлэл цуглуулах, боловсруулах, ашиглах, тархаах, мэдээллийн чанар, нууцлал, аюулгүй байдал, мэдээлэгч, хэрэглэгч болон статистикийн үйл ажиллагаанд оролцогчийн эрх, үүрэгтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Статистикийн тухай хууль тогтоомж

2.1.Статистикийн тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Хүн ам, орон сууцны тооллогын тухай хууль², Хүн амын амьжиргааны доод түвшинг тодорхойлох тухай³, Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хууль⁴, Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хууль⁵, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль⁶, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан бусад хууль тогтоомжоос бүрдэнэ.

2.2. Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг баримтална.

3 дугаар зүйл. Хуулийн нэр томьёоны тодорхойлолт

3.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томьёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

3.1.1.“албан ёсны статистикийн мэдээлэл” гэж энэ хуульд заасан журмаар батлагдсан аргачлал, ангилал, үзүүлэлт, мэргэжлийн стандартын дагуу боловсруулж, баталгаажуулсан, нийтэд тархаах зориулалттай статистикийн мэдээллийг;

¹ Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Хүн ам, орон сууцны тооллогын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2008 оны 04 дугаарт нийтлэгдсэн.

³ Хүн амын амьжиргааны доод түвшинг тодорхойлох тухай хууль, 1998 он

⁴ Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2022 оны 06 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁵ Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2022 оны 07 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁶ Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2020 оны 21 дугаарт нийтлэгдсэн.

3.1.2.“албан бус статистикийн мэдээлэл” гэж хүн, хуулийн этгээдээс зорилго, аргачлалаа өөрөө тодорхойлж цуглуулсан, хувиргасан, боловсруулсан, нийтэд тархаасан мэдээллийг;

3.1.3.“албан ёсны статистикийн хөтөлбөр” гэж үндэсний статистикийн тогтолцоог хөгжүүлэх зорилго, зорилт, хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, албан ёсны статистикийн мэдээллийн хүрээ, үндсэн болон дэд үзүүлэлт, мэдээллийн эх үүсвэр, аргачлал, мэдээлэл эрхлэн гаргах байгууллага, гаргах давтамж, нийтлэх хугацаа, өгөгдлийн засаглал, чанар, нууцлал, мэдээллийн аюулгүй байдлыг дунд хугацаанд төлөвлөн хэрэгжүүлэх баримт бичгийг;

3.1.4.“анхдагч өгөгдөл” гэж мэдээлэгчээс шууд цуглуулсан, эсхүл мэдээллийн сан, бүртгэл, тооллого, судалгаанаас нэгж түвшинд олж авсан, статистикийн мэдээлэл боловсруулах эх өгөгдлийг;

3.1.5.“аюулгүй судалгааны орчин” гэж анхдагч өгөгдөл болон микро өгөгдлийг зөвшөөрөгдсөн судлаач зөвхөн батлагдсан судалгааны зорилгоор ашиглах, хандалт, боловсруулалт, гаралтын хяналт, аудитын бүртгэл, нууцлал, мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангасан цахим болон биет орчныг;

3.1.6.“захиргааны мэдээлэл” гэж төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага, хуульд заасан мэдээлэл хариуцагч эрхлэх асуудлынхаа хүрээнд үүсгэж, бүрдүүлж, хөтөлж байгаа бүртгэл, мэдээллийн сангийн өгөгдөл, мэдээллийг;

3.1.7.“мета өгөгдөл” гэж статистикийн өгөгдөл, мэдээллийн эх үүсвэр, бүтэц, тодорхойлолт, ангилал, аргачлал, хамрах хүрээ, чанар, шинэчлэлт, өөрчлөлтийн талаар тайлбарласан өгөгдлийг;

3.1.8.“мэдээлэл хариуцагч” гэж хуульд заасан чиг үүргийн хүрээнд статистикийн зорилгоор ашиглах өгөгдөл, мэдээллийг бүрдүүлж, хөтөлж, хадгалж, хамгаалж байгаа төрийн байгууллага, нутгийн захиргааны байгууллага, төрийн өмчит хуулийн этгээд болон хуульд заасан бусад этгээдийг;

3.1.9.“статистикийн байгууллага” гэж энэ хуульд заасан журмаар байгуулагдсан Үндэсний статистикийн хороо, түүний харьяа болон орон нутгийн статистикийн нэгжийг;

3.1.10.“статистикийн мэдээлэл” гэж энэ хуульд заасан журмаар цуглуулж, боловсруулсан албан ёсны статистикийн мэдээлэл болон захиргааны мэдээллийг;

3.1.11.“статистикийн мэдээлэгч” гэж энэ хуульд заасан статистикийн өгөгдөл, мэдээллийг гаргаж өгөх үүрэг бүхий хүн, хуулийн этгээд, хуулийн этгээдийн эрхгүй байгууллагыг;

3.1.12.“статистикийн мэдээллийг хэрэглэгч” гэж статистикийн мэдээллийг хүлээн авч, ашиглаж байгаа хүн, хуулийн этгээд, хуулийн этгээдийн эрхгүй байгууллагыг;

3.1.13.“статистикийн мэдээллийн сан” гэж статистикийн зорилгоор үүсгэсэн, нэгтгэсэн, хадгалсан, хамгаалсан өгөгдөл, мэдээллийн санг;

3.1.14.“статистикийн мэдээллийн эх үүсвэр” гэж статистикийн мэдээлэл боловсруулахад ашиглах мэдээлэгч, захиргааны мэдээллийн сан, бүртгэл, тооллого, судалгаа болон Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн 27.2, 27.4-д заасан мэдээллийн сан, бусад хууль ёсны өгөгдлийн эх үүсвэрийг;

3.1.15.“статистикийн өгөгдөл” гэж статистикийн зорилгоор цуглуулсан, олж авсан, эсхүл статистикийн мэдээлэл боловсруулахад ашиглах тоон, тэмдэгт болон бусад хэлбэрийн өгөгдлийг;

3.1.16.“статистикийн үйл ажиллагаа” гэж статистикийн мэдээллийн эх үүсвэрийг тодорхойлох, мэдээлэл цуглуулах, хүлээн авах, дамжуулах, нэгтгэх, боловсруулах, дүн шинжилгээ хийх, хадгалах, хамгаалах, үр дүнг тархаах цогц ажиллагааг;

3.1.17.“статистикийн тооллого” гэж судалгааны эх олонлогийг бүхэлд нь хамруулан анхдагч мэдээлэл цуглуулах статистикийн ажиглалтыг;

3.1.18.“статистикийн түүвэр судалгаа” гэж эх олонлогийн тодорхой хэсгийг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй сонгон судалж, эх олонлогийн шинж чанарыг тооцох статистикийн ажиглалтыг;

3.1.19.“хүртээмжтэй хэлбэр” гэж статистикийн мэдээлэл, үйлчилгээ болон харилцааг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн бусдын адил тэгш нөхцөлөөр хүлээн авах, ашиглах боломжийг хангасан брайл, аудио, дохионы хэл, хялбаршуулсан текст, цахим хүртээмжийн стандарт хангасан болон бусад хэлбэрийг;

3.1.20.“өгөгдлийн засаглал” гэж статистикийн зорилгоор ашиглах өгөгдлийн эх үүсвэрийг тодорхойлох, бүрдүүлэх, ангилах, стандартчилах, чанарыг хангах, солилцох, ашиглах, хамгаалах, хадгалах, устгах, хариуцагч болон хэрэглэгчийн эрх, үүрэг, хариуцлагыг тогтоох удирдлага, зохион байгуулалт, хяналтын цогц үйл ажиллагааг;

3.1.21.“өгөгдлийн шинжилгээ” гэж статистикийн зорилгоор цуглуулсан, олж авсан, нэгтгэсэн өгөгдлийг шинжлэх ухааны арга зүй, статистикийн, мэдээллийн технологийн арга хэрэгслээр боловсруулах, загварчлах, харьцуулах, тайлбарлах, дүгнэлт гаргах, бодлого төлөвлөлт, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ болон хэрэглэгчийн мэдээллийн хэрэгцээнд нийцүүлэн ашиглах үйл ажиллагааг;

3.1.22.“эрх бүхий ажилтан” гэж Үндэсний статистикийн хорооноос тогтоосон журам, эрхийн түвшин, нууцлал, аюулгүй байдлын шаардлагыг хангаж, статистикийн зорилгоор өгөгдөл, мэдээлэлд хандах эрх олгогдсон статистикийн байгууллагын ажилтныг.

4 дүгээр зүйл. Хуулийн үйлчлэх хүрээ

4.1.Энэ хууль нь статистикийн үйл ажиллагааг эрхлэх, албан ёсны статистикийн мэдээлэл болон захиргааны мэдээлэл боловсруулах, тархаах, статистикийн мэдээлэл цуглуулах, түүнийг гаргаж өгөх үүрэг бүхий хүн, хуулийн этгээд, хуулийн этгээдийн эрхгүй байгууллагад хамаарна.

4.2.Статистикийн зорилгоор энэ хуульд заасан мэдээлэл гаргуулах, мэдээллийн сан, өгөгдөлд хандах, ашиглах, мэдээлэл татах ажиллагаанд Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай, Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай, Байгууллагын нууцын тухай хуульд заасан зөвшөөрөл авах шаардлагагүй бөгөөд уг ажиллагаа нь зөвхөн энэ хуулийн 16, 17, 18 дугаар зүйлд заасан зорилго, хамгаалалтын нөхцөл, хандалтын бүртгэл, мэдээллийн аюулгүй байдал, нууцлалын шаардлагын хүрээнд хэрэгжинэ.

4.3.Хүн, хуулийн этгээдээс албан ёсны статистикийн мэдээллийг нэмэх, хасах, өөрчлөх, хувиргах, жишин харьцуулах зэргээр анхдагч агуулгаас өөрөөр албан бус статистикийн мэдээлэл цуглуулах, боловсруулах, нийтлэх харилцаанд энэ хууль үйлчлэхгүй.

5 дугаар зүйл. Статистикийн үйл ажиллагааны зарчим

5.1.Статистикийн үйл ажиллагаанд дараах зарчмыг баримтална:

5.1.1.Албан ёсны статистикийн үйл ажиллагаа нь мэргэжлийн, хараат бус, бие даасан байх;

5.1.2.шинжлэх ухааны үндэслэлтэй, чанартай, мэргэжлийн стандарт, ёс зүйд нийцсэн байх;

5.1.3.статистикийн мэдээллийн арга зүй, эх үүсвэр, нийтлэх хуваарь хэрэглэгчид ойлгомжтой, ил тод байх, хүртээмжтэй байх;

5.1.4.статистикийн мэдээллийг буруу ташаа ашигласан, тайлбарласан, мэдээлэлд алдаа илэрсэн тохиолдолд залруулга, тайлбар хийх;

5.1.5.мэдээллийн чанар, хамрах хугацаа, өртөг, мэдээлэгчийн ачааллыг харгалзан мэдээллийн эх үүсвэрийг тодорхойлох;

5.1.6.мэдээлэгчийн нууцлалыг хангаж, статистикийн өгөгдлийг зөвхөн статистикийн зорилгоор ашиглах;

5.1.7.статистикийн мэдээллийг хуулиар зөвшөөрсөн хэмжээнд нийтэд хүртээмжтэй болгох;

5.1.8.үндэсний статистикийн зохицуулалт, арга зүйн нэгдмэл байдлыг хангах;

5.1.9.олон улсын статистикийн стандарт, ангилал, аргачлалтай нийцсэн байх;

5.1.10.статистикийн олон талт хамтын ажиллагааг дэмжих;

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ТОГТОЛЦОО

6 дугаар зүйл.Үндэсний статистикийн тогтолцоо

6.1.Үндэсний статистикийн тогтолцоо нь статистикийн мэдээллийг эрхлэн гаргадаг статистикийн байгууллага, Монголбанк, нийгэм, эдийн засаг, байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тэдгээрийн харьяа байгууллага болон хуульд заасан бусад мэдээлэл хариуцагчаас бүрдэнэ.

6.2.Статистикийн байгууллага нь Үндэсний статистикийн хороо болон холбогдох хууль тогтоомж, батлагдсан төсөв, статистикийн ажлын ачаалалд үндэслэн байгуулагдсан аймаг, нийслэлийн статистикийн газар, сум, дүүргийн статистикийн хэлтэс, алба, нэгжээс бүрдэж болно.

6.3.Үндэсний статистикийн тогтолцоог Үндэсний статистикийн хороо тэргүүлж, арга зүйн нэгдмэл удирдлага, зохицуулалтаар хангана.

6.4.Үндэсний статистикийн хорооны дэргэд статистикийн арга зүй, ангилал, аргачлал, стандартын уялдааг хангах чиг үүрэг бүхий Арга зүйн орон тооны бус зөвлөл ажиллана. Зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг Үндэсний статистикийн хорооны дарга батална.

6.5.Статистикийн байгууллагын ажилтан нь төрийн захиргааны албан тушаалтан байна.

6.6.Статистикийн байгууллагын үйл ажиллагааны болон хөрөнгө оруулалтын зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ.

7 дугаар зүйл. Үндэсний статистикийн хороо, түүний бүрэн эрх

7.1.Үндэсний статистикийн хороо нь дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

7.1.1.албан ёсны статистикийн үйл ажиллагааны хараат бус, бие даасан байдлыг хангах;

7.1.2.Үндэсний статистикийн тогтолцоог мэргэжил, арга зүйн нэгдсэн удирдлагаар хангах;

7.1.3.статистикийн үйл ажиллагаанд хамаарах хууль тогтоомж, бодлогын баримт бичгийн төсөлд санал өгөх, саналын төсөл боловсруулж эрх бүхий байгууллага, хууль санаачлагчид уламжлах, өөрийн эрхлэх асуудлын хүрээнд статистикийн үйл ажиллагаанд мөрдөх дүрэм, журам, заавар, аргачлалыг батлах;

7.1.4.албан ёсны статистикийн үндсэн үзүүлэлтэд үндэслэн дэд, дэлгэрэнгүй үзүүлэлт, тооллого, судалгааны жагсаалт, жилийн тайлан, төлөвлөгөөг батлах, дунд хугацааны албан ёсны статистикийн хөтөлбөрийг боловсруулж, Үндэсний статистикийн Зөвлөлөөр хэлэлцэн батлуулах;

7.1.5.албан ёсны статистикийн болон захиргааны мэдээллийн аргачлал, ангилал, стандарт, маягт, заавар, албан ёсны статистикийн мэдээллийг нийтлэх, тархаах хуваарийг батлах;

7.1.6.энэ хуулийн 16.4 дүгээр зүйлд заасан журмаар төрийн болон бусад байгууллагын мэдээллийн сан, өгөгдөлд статистикийн зорилгоор хандах, ашиглах, мэдээлэл татах;

7.1.7.мэдээлэгч, төрийн байгууллага, албан тушаалтнаас статистикийн мэдээллийг тогтоосон хугацаанд гаргуулан авах;

7.1.8.статистикийн тооллого, түүвэр судалгааг зохион байгуулах, оролцогч талуудыг арга зүйгээр хангах;

7.1.9.албан ёсны статистикийн мэдээллийг нийтлэх, тархаах, хэрэглэгчийг мэдээллээр хангах, хэрэглэгчийн санал авах. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хэрэгцээнд нийцсэн хүртээмжтэй хэлбэрээр тархаах;

7.1.10.статистикийн мэдээлэлд алдаа, буруу тайлбар, буруу хэрэглээ илэрвэл энэ хуульд заасан журмаар залруулга, тайлбар, мэдэгдэл хийх;

7.1.11.статистикийн мэдээллийн чанар, нууцлал, аюулгүй байдлыг хангах журмыг батлах;

7.1.12.статистикийн талаар гадаад улс, олон улсын байгууллагатай хамтран ажиллах, мэдээлэл солилцох;

7.1.13.хүн ам, нийгэм, эдийн засаг, байгаль орчны статистикийн мэдээллийг холбогдох байгууллагатай хамтран гаргаж, Улсын Их Хурлын сонгуулийг зарлахаас хоёр сараас доошгүй хугацааны өмнө Улсын Их Хуралд мэдээлэх;

7.1.14.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

7.2.Үндэсний статистикийн хороо статистикийн үйл ажиллагааг тасралтгүй хөгжүүлэх, мэдээллийн технологи, өгөгдлийн засаглал, өгөгдлийн шинжилгээний арга хэрэгслийг нэвтрүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

7.3.Албан ёсны статистикийн үйл ажиллагааг дунд хугацааны албан ёсны статистикийн хөтөлбөр болон жилийн статистикийн төлөвлөгөөнд үндэслэн хэрэгжүүлнэ.

7.4.Дунд хугацааны албан ёсны статистикийн хөтөлбөрийг улсын хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигтэй уялдуулан таван жилийн хугацаагаар Үндэсний статистикийн хороо боловсруулж, холбогдох журмын дагуу Улсын Их Хурлаар батлуулна.

7.5.Жилийн статистикийн төлөвлөгөөг Үндэсний статистикийн хороо батална.

7.6.Жилийн статистикийн төлөвлөгөөнд арга хэмжээний зорилго, хугацаа, хэрэгжүүлэгч байгууллага, шалгуур үзүүлэлт болон шаардагдах санхүүжилтийн хэрэгцээг тусгана.

7.7.Үндэсний статистикийн хороо үйл ажиллагааны тайлангаа жил бүр Улсын Их Хуралд тайлагнана.

8 дугаар зүйл. Үндэсний статистикийн зөвлөл

8.1.Үндэсний статистикийн зөвлөл нь үндэсний статистикийн тогтолцооны хараат бус байдал, чанар, арга зүйн уялдаа, төсөв, хөгжлийн бодлогын хэрэгжилтэд зөвлөх, дүн шинжилгээ хийх чиг үүрэгтэй орон тооны бус зөвлөл байна.

8.2.Зөвлөл нь Үндэсний статистикийн хорооны дарга, дэд дарга, орон тооны бус 7 гишүүнээс бүрдэх бөгөөд Зөвлөлийг Үндэсний статистикийн хорооны дарга тэргүүлнэ. Зөвлөлийн орон тооны бус долоон гишүүний 2 гишүүнийг Улсын Их Хурлын холбогдох байнгын хороо, 3 гишүүнийг Засгийн газар, Үндэсний статистикийн хороо, Монголбанкаас тус бүр 1 гишүүнийг нэр дэвшүүлж, санал болгосноор Улсын Их Хурал 6 жилийн хугацаагаар томилно.

8.3.Зөвлөлийн дарга, гишүүдийг томилоход түүний эдийн засаг, статистик, мэргэшлийн ур чадвар, мэргэжлийн ёс зүй, ажлын туршлагыг харгалзана.

8.4.Зөвлөлийн гишүүний бүрэн эрх томилогдсоноор эхэлж, дараагийн гишүүн томилогдсоноор дуусгавар болно.

8.5.Зөвлөлийн үйл ажиллагааны үндсэн хэлбэр нь хуралдаан байх бөгөөд хуралдааны шийдвэр нь зөвлөмж байна.

8.6.Зөвлөлийн ээлжит хуралдааныг улиралд нэгээс доошгүй удаа зарлан хуралдуулах бөгөөд гишүүдийн олонх нь хүрэлцэн ирснээр хурлыг хүчинтэйд тооцно. Санал хураалтыг илээр явуулж, хуралдаанд оролцогчдын олонхын саналаар шийдвэрлэнэ.

8.7.Зөвлөл хуралдааныхаа дэг, тов, хэлэлцэх асуудлыг өөрөө тогтоох бөгөөд зөвлөлийн дарга батална.

8.8.Зөвлөлийн ээлжит бус хуралдааныг Зөвлөлийн даргын санаачилгаар, эсхүл гурав, түүнээс дээш гишүүдийн шаардсанаар зарлан хуралдуулна.

8.9.Зөвлөл нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

8.9.1.Энэ хуулийн 28.5-д заасан, түүнчлэн үндэсний статистикийн зохицуулалт, системд үзүүлж буй хууль тогтоомж, хэм хэмжээний актын нөлөөллийг жил бүр тооцож, зөвлөмжийг холбогдох бусад төрийн байгууллагад хүргүүлэх;

8.9.2.албан ёсны статистикийн үйл ажиллагааны чанарын үнэлгээ, чанарын дотоод хяналтын тайланд дүн шинжилгээ хийж, зөвлөмж өгөх;

8.9.3.энэ хуулийн 15.1-д заасан албан ёсны статистикийн үндсэн үзүүлэлтэд үндэслэн жил бүрийн статистик мэдээллийн дэд, дэлгэрэнгүй үзүүлэлт, судалгаа, тооллого, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний төслийг хэлэлцэж, санал гаргах;

8.9.4.статистикийн үйл ажиллагааны хараат бус байдлыг хангах тогтолцоо, бүтцийг боловсронгуй болгох асуудлыг судалж, санал, шийдвэрийн төсөл боловсруулан холбогдох байгууллагад уламжлах;

8.9.5.Үндэсний статистикийн хорооны үйл ажиллагааны жилийн тайлан, төсөв болон хөрөнгө оруулалтын төсвийн саналыг хэлэлцэж, зөвлөмж өгөх;

8.10.Зөвлөл үйл ажиллагааныхаа тайланг жил бүр гаргаж, энэ хуулийн 7.7-д заасан Үндэсний статистикийн хорооны Улсын Их Хуралд хүргүүлэх тайланд хавсарган хүргүүлнэ.

8.11.Зөвлөл нь албан ёсны статистикийн дунд хугацааны хөтөлбөрийг хэлэлцэн, батална.

9 дүгээр зүйл. Үндэсний статистикийн хорооны дарга, дэд дарга

9.1.Үндэсний статистикийн хорооны даргыг Монгол Улсын Их Хурлын даргын санал болгосноор Улсын Их Хурлаас нэр дэвшигчийн сонсгол хийж, зургаан жилийн хугацаагаар томилно.

9.2.Үндэсний статистикийн хорооны дэд даргыг Үндэсний статистикийн хорооны даргын санал болгосноор Улсын Их Хурлаас нэр дэвшигчийн сонсгол хийж, зургаан жилийн хугацаагаар томилно.

9.3.Дарга, дэд даргыг томилоход эдийн засаг, статистикийн, удирдлагын мэдлэг, мэргэшил, мэргэжлийн ёс зүй, ажлын туршлагыг харгалзана.

9.4.Дарга, дэд дарга нь сахилгын шийтгэлгүй, төрийн алба хаах насны дээд хязгаарт хүрээгүй, ял шийтгэгдэж байгаагүй Монгол Улсын иргэн байна.

9.5.Дарга, дэд даргын бүрэн эрх дараагийн дарга, дэд дарга томилогдсоноор дуусгавар болно.

9.6.Дарга, дэд даргыг бүрэн эрхийн хугацаа дууссан, төрийн алба хаах насны дээд хязгаарт хүрсэн, эрүүл мэндийн болон бусад хүндэтгэн үзэх шалтгаанаар албан үүргээ гүйцэтгэх боломжгүй болсон, гэмт хэрэг үйлдсэн нь шүүхийн хүчин төгөлдөр шийдвэрээр тогтоогдсон, эсхүл өөрөө хүсэлт гаргасан тохиолдолд чөлөөлнө.

9.7.Үндэсний статистикийн хорооны даргын түр эзгүйд түүний албан үүргийг дэд дарга гүйцэтгэнэ.

10 дугаар зүйл. Үндэсний статистикийн хорооны даргын бүрэн эрх

10.1.Үндэсний статистикийн хорооны дарга дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

10.1.1.Үндэсний статистикийн хороог тэргүүлж, дотоод, гадаад харилцаанд төлөөлөх;

10.1.2.Үндэсний статистикийн хорооны өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах;

10.1.3.Үндэсний статистикийн хорооны Тамгын газар, дотоод аудитын нэгж, аймаг, нийслэлийн статистикийн газар, сум, дүүргийн статистикийн хэлтэс, албаны даргыг томилж, чөлөөлөх;

10.1.4.арга зүйн орон тооны бус зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг батлах;

10.1.5.статистикийн байгууллагын төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх;

10.1.6. Үндэсний статистикийн хорооны баталсан бодлого, стандарт, аргачлал, журмын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, хяналт тавих;

10.1.7.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

10.2.Үндэсний статистикийн хорооны дарга нь бүрэн эрхийнхээ хүрээнд тушаал гаргана.

11 дүгээр зүйл. Үндэсний статистикийн хорооны Тамгын газрын даргын бүрэн эрх

11.1.Үндэсний статистикийн хорооны тамгын газрын дарга нь төсвийн шууд захирагч байх бөгөөд дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ.

11.1.1.Үндэсний статистикийн хорооны даргатай зөвшилцөн ажилтныг томилох, чөлөөлөх;

11.1.2.батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу захиран зарцуулах, тайлагнах;

11.1.3.үндэсний статистикийн зөвлөлийн хуралдааны бэлтгэлийг хангах, зохион байгуулах;

11.1.4.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

11.2.Үндэсний статистикийн хорооны тамгын газрын дарга бүрэн эрхийнхээ хүрээнд тушаал гаргана.

12 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэлийн статистикийн байгууллагын эрх, үүрэг

12.1.Аймаг, нийслэлд статистикийн газар ажиллана. Аймаг, нийслэлийн статистикийн газар үйл ажиллагаагаа Үндэсний статистикийн хорооны даргад тайлагнана.

12.2.Аймаг, нийслэлийн статистикийн газар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

12.2.1.Үндэсний статистикийн хорооноос баталсан аргачлал, заавар, төлөвлөгөө, шийдвэрийг хэрэгжүүлэх;

12.2.2.албан ёсны статистикийн мэдээллийг цуглуулах, хянах, дамжуулах, анхан шатны боловсруулалт хийх, тооллого, судалгааг орон нутагт зохион байгуулах;

12.2.3.мэдээллийн чанар, нууцлал, аюулгүй байдлыг хангах.

12.3.Аймаг, нийслэлийн статистикийн газрын бүтэц, орон тооны дээд хязгаарыг холбогдох хууль тогтоомж, батлагдсан төсөв, статистикийн ажлын ачааллыг үндэслэн Үндэсний статистикийн хорооны дарга батална.

12.4.Аймаг, нийслэлийн статистикийн газрын дарга нь Төсвийн шууд захирагч байх бөгөөд дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

12.4.1.статистикийн газрын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах;

12.4.2.статистикийн газрын харьяа хэлтэс, нэгжийн үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах;

12.4.3.Үндэсний статистикийн хорооны даргатай зөвшилцөн хэлтэс, албаны ажилтныг томилж, чөлөөлөх;

12.4.4.батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу захиран зарцуулах.

12.5.Аймаг, нийслэлийн статистикийн газрын дарга ажлаа Үндэсний статистикийн хорооны даргад хариуцан тайлагнана.

12.6.Аймаг, нийслэлийн статистикийн газрын дарга бүрэн эрхийнхээ хүрээнд тушаал гаргана.

13 дугаар зүйл. Сум, дүүргийн статистикийн хэлтэс, алба, нэгж

13.1.Сум, дүүрэгт статистикийн хэлтэс, алба, эсхүл нэгж байгуулах асуудлыг статистикийн ажлын ачаалал, хүн ам, аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо, төсвийн боломж, бүсчилсэн хөгжлийн бодлого болон холбогдох хууль тогтоомжид үндэслэн шийдвэрлэнэ.

13.2.Сум, дүүргийн статистикийн хэлтэс, алба, нэгж нь мэргэжлийн хувьд аймаг, нийслэлийн статистикийн газарт харьяалагдана.

13.3.Сумын түвшинд статистикийн алба, нэгж байгуулахдаа тухайн орон нутгийн хүн амын тоо, аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо, эдийн засгийн идэвхжил, тооллого, судалгааны давтамж, бүсчилсэн хөгжлийн бодлогод эзлэх байр суурь, статистикийн ажлын ачааллыг харгалзана.

13.4.Сум, дүүргийн статистикийн хэлтэс, алба, нэгжийн бүтэц, орон тоо, ачааллын ангилал, аргачлалыг холбогдох хууль тогтоомж, батлагдсан төсөв, статистикийн ажлын ачааллыг үндэслэн Үндэсний статистикийн хороо батална.

13.5.Статистикийн хэлтэс, алба нь энэ хуулийн 12.2-т заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлж, оролцоно.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ СТАТИСТИКИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ХЭЛБЭР, ЭХ ҮҮСВЭР, САН, НУУЦЛАЛ, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

14 дүгээр зүйл. Статистикийн мэдээллийн хэлбэр

14.1.Статистикийн мэдээлэл нь албан ёсны статистикийн мэдээлэл болон захиргааны мэдээлэл гэсэн хэлбэртэй байна.

14.2.Албан ёсны статистикийн мэдээллийг Үндэсний статистикийн хороо болон энэ хуулийн 6.1-д заасан үндэсний статистикийн тогтолцооны байгууллага энэ хуулийн 7.1.5-д заасан аргачлал, үзүүлэлт, хуваарийн дагуу эрхлэн гаргана.

14.3.Захиргааны мэдээллийг төрийн болон орон нутгийн захиргааны байгууллага, хуульд заасан мэдээлэл хариуцагч өөрийн чиг үүргийн хүрээнд бүрдүүлж, статистикийн зорилгоор ашиглуулахдаа Үндэсний статистикийн хорооноос баталсан аргачлал, ангилал, чанарын шаардлага, зааврыг баримтална.

14.4.Үндэсний статистикийн хороо бусад байгууллагаас эрхлэн гаргах албан ёсны статистикийн мэдээллийн үндсэн ба дэд үзүүлэлт, арга зүйн шаардлагыг тогтоож болно.

15 дугаар зүйл. Албан ёсны статистикийн мэдээллийн үзүүлэлт

15.1.Албан ёсны статистикийн мэдээлэлд хүн ам, нийгэм, эдийн засаг, байгаль орчин, засаглал, салбар дундын болон Үндэсний статистикийн хорооноос тогтоосон бусад статистикийн үзүүлэлт хамаарна.

15.2.Албан ёсны статистикийн мэдээлэл нь баталсан арга зүй, стандарт, ангилалд нийцсэн, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй, бодитой, харьцуулах боломжтой байна.

15.3.Албан ёсны статистикийн мэдээллийг урьдчилан баталж, олон нийтэд мэдээлсэн нийтлэх хуваарийн дагуу нийтэлнэ.

15.4.Хүн ам, орон сууцны улсын тооллоготой холбоотой харилцааг тусгай хуулиар зохицуулна.

15.5.Энэ хуулийн 15.1-д заасан хүрээнд хамаарах үндсэн болон дэд үзүүлэлт, тэдгээрийн аргачлал, эх үүсвэр, эрхлэн гаргах байгууллага, мэдээлэл гаргах давтамж, нийтлэх хугацааг албан ёсны статистикийн хөтөлбөрт тусгана.

15.6.Үндэсний статистикийн байгууллага нь албан ёсны статистик мэдээллийн чанарыг тогтоосон шалгуур, мэргэжлийн үнэлгээний аргачлалын дагуу тогтмол үнэлж, чанарыг сайжруулах арга хэмжээг энэ хуулийн 24 дүгээр зүйлд заасны дагуу хэрэгжүүлнэ.

16 дугаар зүйл. Статистикийн мэдээллийн сан, өгөгдөлд хандах эрх

16.1.Статистикийн мэдээллийн нэгдсэн санг Үндэсний статистикийн хороо үүсгэж, эрхлэн хөтөлнө.

16.2.Төрийн байгууллага, албан тушаалтан, хуульд заасан мэдээлэл хариуцагч нь статистикийн мэдээллийн нэгдсэн санд оруулах албан ёсны, бодитой, бүрэн, чанартай мэдээллийг Үндэсний статистикийн хорооноос тогтоосон хугацаа, хэлбэрээр шилжүүлэн өгөх үүрэгтэй.

16.3.Үндэсний статистикийн хороо болон статистикийн байгууллагын эрх бүхий ажилтан статистикийн зорилгоор Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн

27.2, 27.3, 27.4-т заасан болон хуульд заасан бусад мэдээллийн сан, өгөгдөлд хандах, ашиглах, нэгтгэх, мэдээлэл татах эрхтэй.

16.4.Энэ зүйлийн 16.3-т заасан мэдээллийн санд хандах, ашиглах, мэдээлэл татах журам, мэдээллийн аюулгүй байдал, нууцлалын нийтлэг шаардлагыг Засгийн газар батална. Үндэсний статистикийн хороо уг журмын хэрэгжилтийг зохион байгуулахад шаардлагатай дотоод заавар, техник, арга зүйн шаардлагыг баталж болно.

16.5.Мэдээллийн сан эрхэлж, хариуцаж байгаа байгууллага, хуулийн этгээд нь статистикийн зорилгоор хандах, ашиглах, мэдээлэл татах нөхцөлийг бүрдүүлэх, техникийн болон зохион байгуулалтын дэмжлэг үзүүлэх үүрэгтэй.

16.6.Албан ёсны статистикийн мэдээлэл бий болгох явцад бүрдсэн анхдагч өгөгдлийг хувь хүн, хуулийн этгээдийг шууд болон шууд бусаар таних боломжгүй болгосон, нууцлалыг хангасан хэлбэрээр зөвшөөрөгдсөн судлаачид аюулгүй судалгааны орчинд зөвхөн эрдэм шинжилгээ, бодлогын судалгааны зорилгоор ашиглуулж болно.

16.7.Анхдагч өгөгдөл ашиглуулах журам, судлаачийг бүртгэх, баталгаажуулах шалгуур, өгөгдөлд нэвтрэх эрхийн түвшин, хандалтын бүртгэл, гаралтын хяналт, аудит, хяналт-шинжилгээ, хариуцлагын механизмыг Үндэсний статистикийн хорооны дарга батална.

16.8.Мэдээллийн сан, өгөгдөлд хандах, ашиглах, мэдээлэл татах ажиллагааг хандалтын эрх, зориулалт, хугацаа, өгөгдлийн төрөл, боловсруулалтын үйлдэл, гаралтын хяналт, хариуцагчийг тодорхойлох бүртгэлээр баримтжуулна.

16.9.Мэдээлэл хариуцагч статистикийн зорилгоор ашиглуулах өгөгдлийн мета өгөгдөл, ангилал, код, өгөгдлийн бүтэц, хамрах хүрээ, шинэчлэлт, өөрчлөлтийн талаар Үндэсний статистикийн хороонд тогтоосон хугацаанд мэдээлнэ.

16.10.Мэдээлэл хариуцагчтай байгуулах өгөгдөл солилцох гэрээ, протоколд өгөгдлийн төрөл, давтамж, формат, хандалтын эрх, нууцлал, мэдээллийн аюулгүй байдал, хариуцлага, зөрчил мэдэгдэх болон өөрчлөлтийн мэдээлэл өгөх нөхцөлийг тусгана.

17 дугаар зүйл. Статистикийн мэдээллийн нууцлал, мэдээлэгчийн хамгаалалт

17.1.Статистикийн зорилгоор цуглуулсан, дамжуулсан, нэгтгэсэн, боловсруулсан мэдээлэлд агуулагдах мэдээлэгч, хүн, хуулийн этгээдийн хууль тогтоомжоор хамгаалагдсан нууцыг мэдээлэл хариуцагч чандлан хадгална.

17.2.Статистикийн үйл ажиллагаанд оролцогч нь нууцлал хадгалах, задруулахгүй байх үүрэгтэй танилцаж, энэ хуулийн 7.1.11-д заасан журам болон Төрийн болон албаны нууцын тухай хуулийн 4.2.2-т заасны дагуу баталгаа гаргасан байна.

17.3.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол статистикийн зорилгоор цуглуулсан мэдээллийг статистикийн бус зорилгоор бусдад шилжүүлэх, дамжуулах, нийтлэх, ил болгох, дахин ашиглах, өөрчлөх, задруулахыг хориглоно.

17.4.Мэдээлэгчийг шууд болон шууд бусаар таних боломжтой мэдээллийг зөвхөн нууцлалыг хангасан, нэгтгэсэн, таних боломжгүй хэлбэрээр нийтэд мэдээлнэ.

17.5.Статистикийн анхдагч өгөгдлийг захиргааны, эрүүгийн, татварын болон бусад хяналт шалгалт, хувь хүн, хуулийн этгээдийн талаар шийдвэр гаргах ажиллагаанд ашиглахыг хориглоно.

17.6.Хуульд өөрөөр заасан үндэслэлээр нууц мэдээллийг шилжүүлэн авсан этгээдийн үйлдэл, эс үйлдэхүйн улмаас мэдээлэгчийн нууц задарсан бол түүнээс үүсэх үр дагаврыг мэдээллийг шилжүүлэн авсан этгээд хариуцна.

17.7.Мэдээлэгч өөрийн мэдээллийн нууцлал алдагдсан гэж үзвэл эрх бүхий байгууллагад гомдол гаргах эрхтэй.

18 дугаар зүйл. Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах

18.1.Статистикийн үйл ажиллагаа, мэдээллийн аюулгүй байдлыг Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хуулийн 20, 21, 22 дугаар зүйл, Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн 6.2, 18.6, Кибер аюулгүй байдлын тухай 17.1-д заасан журмаар хангуулна.

18.2.Статистикийн байгууллага нь мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах техник, программ хангамжийн болон зохион байгуулалтын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

18.3.Мэдээллийн аюулгүй байдал алдагдах нөхцөл үүссэн, зөрчил гарсан тохиолдолд статистикийн байгууллага холбогдох хууль тогтоомжид заасан журмаар мэдэгдэх, бүртгэх, таслан зогсоох, сэргээх, аудитын мөрийг хадгалах, хариуцлага тооцуулах арга хэмжээ авна.

18.4.Мэдээлэгчид мэдээллийн аюулгүй байдал, нууцлалын хамгаалалтын талаар урьдчилан мэдээлэл өгсөн байна.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ СТАТИСТИКИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХАРААТ БУС БАЙДАЛ, БАТАЛГАА, ХОРИГЛОХ ЗҮЙЛ

19 дүгээр зүйл. Статистикийн үйл ажиллагааны хараат бус байдлын баталгаа

19.1.Үндэсний статистикийн тогтолцооны байгууллага, түүний ажилтан статистикийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхдээ мэргэжил, арга зүй, үйл ажиллагаа, төсвийн хувьд хүрэлцэхүйц, аливаа этгээдээс хараат бус байна.

19.2.Албан ёсны статистикийн үйл ажиллагаа, түүнд холбогдох мэргэжлийн шийдвэрийг энэ хуульд зааснаас өөр байгууллага, албан тушаалтан эрхлэхийг хориглоно.

19.3.Статистикийн байгууллага хэрэглэгчид өгөөжтэй, мэдээлэгчид ачаалал, зардал бага арга, хэлбэрийг харгалзан статистикийн мэдээллийн эх үүсвэрээ мэргэжлийн үндэслэлээр өөрөө тодорхойлно.

19.4.Статистикийн байгууллагын мэргэжлийн шийдвэр, аргачлал, тооцоолол, нийтлэх хугацаанд улс төр, захиргаа, эдийн засаг, бусад ашиг сонирхлын үндэслэлээр нөлөөлөхийг хориглоно.

20 дугаар зүйл. Хөндлөнгийн оролцоо, мэдээллийг урьдчилан авах болон бусад хориглох зүйл

20.1.Статистикийн үйл ажиллагаанд хүн, хуулийн этгээд, албан тушаалтан хөндлөнгөөс оролцохыг хориглоно.

20.2.Статистикийн байгууллагад мэдээллийн эх үүсвэрийг нэрлэн заах, тулгах, сонгон хэрэглэхийг шаардахыг хориглоно.

20.3.Албан ёсны статистикийн мэдээллийг нийтлэхээс өмнө аливаа төрийн байгууллага, албан тушаалтан, хуулийн этгээд, иргэнд урьдчилан олгохыг хориглоно.

20.4.Албан ёсны статистикийн мэдээллийг нийтлэх хуваарийг зөрчиж мэдээлэх, урьдчилан эсхүл ялгавартай байдлаар түгээхийг хориглоно.

20.5.Статистикийн мэдээллийн үзүүлэлт, арга зүй, аргачлал, агуулга, тоон мэдээллийг зориуд өөрчлөх, өөрчлүүлэхээр нөлөөлөх, нийтлэх хугацааг үндэслэлгүйгээр хойшлуулах, саатуулахыг хориглоно.

20.6.Үндэсний аюулгүй байдал, гамшиг, онцгой нөхцөл байдал, эсхүл хуульд тусгайлан заасан үндэслэлээр мэдээлэлтэй урьдчилан танилцах шаардлага гарсан тохиолдолд уг мэдээллийг зөвхөн хуульд заасан эрх бүхий байгууллагад тогтоосон журмын дагуу танилцуулж болно. Энэ нь статистикийн агуулга, арга зүй, нийтлэх шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэл болохгүй.

20.7.Статистикийн үйл ажиллагаанд дараах зүйлийг хориглоно:

20.7.1.албан тушаалын байдал, эрх нөлөөгөө ашиглан өөртөө, эсхүл бусдад давуу байдал бий болгох;

20.7.2.статистикийн үйл ажиллагааны явцад мэдсэн нууц, хамгаалагдсан мэдээллийг задруулах;

20.7.3.албан ажлын материал, техник хэрэгслийг өөр зориулалтаар ашиглах;

20.7.4.боловсруулалтын шатанд байгаа, албан ёсоор нийтлээгүй статистикийн мэдээлэл, судалгааны дүн, тооцооллыг шаардах, авах, тархаах.

20.8.Статистикийн байгууллага, түүний ажилтан мэдээлэгчийн өгөх мэдээллийн агуулгыг зориуд нэрлэн заах, өөр агуулга санал болгох, гуйвуулах, засварлах, бусад байдлаар нөлөөлөхийг хориглоно.

20.9.Статистикийн мэдээллийг улс төрийн зорилго, агуулгаар боловсруулах, тархаах, улс төрийн сонгуульд тодорхой нэр дэвшигчийг дэмжих, эсхүл дэмжихгүй байх зорилгоор статистикийн үйл ажиллагааг эрхлэх, мэдээлэл тархаахыг хориглоно.

21 дүгээр зүйл. Ашиг сонирхлын зөрчлийн зохицуулалт

21.1. Үндэсний статистикийн тогтолцооны байгууллагын ажилтан статистикийн үйл ажиллагаанд оролцох үед ашиг сонирхлын зөрчил үүсэж болзошгүй нөхцөл байдал бий болбол энэ талаар даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.

21.2. Статистикийн мэдээлэл, түүний тоон болон бусад агуулгыг урьдчилан нотлох, батлах зорилгоор статистикийн мэдээлэл боловсруулахыг хориглоно.

21.3. Ашиг сонирхлын зөрчилтэй этгээдийг тухайн статистикийн үйл ажиллагаанд оролцуулахгүй байх арга хэмжээг эрх бүхий албан тушаалтан авна.

22 дугаар зүйл. Статистикийн үйл ажиллагааны эдийн засгийн баталгаа

22.1. Статистикийн байгууллагын төсөв нь энэ хуулийн 7.1.4-т заасан үзүүлэлт, тооллого, судалгаа, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд хүрэлцээтэй байна.

22.2. Үндэсний статистикийн хорооноос хүргүүлсэн статистикийн судалгаа, тооллогын төсвийн саналыг үндэслэлгүйгээр бууруулахыг хориглоно.

22.3. Статистикийн байгууллагын ажилтны албан тушаалын зэрэг зиндаа, цалин хөлс, нэмэгдэл, урамшуулал олгох журам, цалингийн хэмжээ тогтоох итгэлцүүрийг Улсын Их Хурал тогтооно.

23 дугаар зүйл. Статистикийн улсын байцаагч, түүний эрх, үүрэг

23.1. Статистикийн тухай хууль тогтоомжийн биелэлтэд хяналт тавих, Үндэсний статистикийн хорооны шийдвэрийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх, мэдээлэгч, хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах, чанарын хяналт хийх чиг үүрэг бүхий улсын байцаагч ажиллана. Үндэсний статистикийн хороонд улсын ерөнхий байцаагч, улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагч, аймаг, нийслэлд улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагч ажиллана.

23.2. Үндэсний статистикийн хорооны дарга улсын ерөнхий байцаагч байх бөгөөд түүний шийдвэрээр улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагчийг томилж, чөлөөлнө.

23.3. Статистикийн улсын байцаагч Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлд заасан нийтлэг бүрэн эрхийг хэрэгжүүлж мөн дор дурдсан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

23.3.1. статистикийн тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, статистикийн тухай хууль тогтоомж зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Зөрчлийн тухай хуульд заасан шийтгэл ногдуулах;

23.3.2. судалгаа, хяналт шалгалтын ажилд шаардлагатай мэдээ, мэдээлэл, тайлан, тайлбар, тодорхойлолт, бусад баримт бичгийг холбогдох хүн, хуулийн этгээд, албан тушаалтнаас үнэ төлбөргүй гаргуулан авах;

23.3.3. хийсэн хяналт шалгалтын бодит байдлыг бүрэн хариуцах;

23.3.4. зөрчилд шийтгэл ногдуулах тухай өөрийн болон Үндэсний статистикийн хорооноос гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг хангуулах;

23.3.5. шалгалтын дүнг мэдээлэх, илэрсэн зөрчил, дутагдлын талаар холбогдох албан тушаалтанд шаардлага тавьж арилгуулах;

23.3.6. өмчийн бүх төрлийн аж ахуйн нэгж, байгууллагаас өгсөн мэдээ, тайлан нь дутуу, алдаатай бол холбогдох этгээдээс тайлбар гаргуулан авах, анхан шатны бүртгэлтэй тулгаж, магадлах.

23.3.7. хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.

23.4. Статистикийн улсын байцаагчийн хууль тогтоомжид заасан эрх хэмжээнийхээ хүрээнд өгсөн үүрэг, тавьсан шаардлагыг холбогдох албан тушаалтан, аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн заавал биелүүлэх үүрэгтэй.

23.5. Статистикийн улсын байцаагч нь түүнийг томилсон эрх бүхий албан тушаалтнаас олгосон албаны болон хувийн дугаар бүхий үнэмлэх, тэмдэг, түүнчлэн шаардах хуудас, акт, хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ.

23.6. Албан үүргээ гүйцэтгэхээс бусад тохиолдолд улсын байцаагчийн үнэмлэх, тэмдэг ашиглан өөртөө давуу байдал бий болгох, хувийн хэрэгцээнд үнэмлэх, тэмдэг ашиглахыг хориглоно.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ

СТАТИСТИКИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ЧАНАР, ЗАЛРУУЛГА

24 дүгээр зүйл. Статистикийн мэдээллийн чанарын хяналт, залруулга

24.1. Үндэсний статистикийн хороонд статистикийн мэдээллийг боловсруулахдаа баталсан арга зүй, аргачлал, ангилал, дүрэм, журам, зааварт нийцсэн эсэх, албан ёсны статистикийн мэдээлэл чанарын шалгуур, стандартын шаардлага хангасан эсэхэд хяналт тавих үндсэн бүтцийн нэгж ажиллана.

24.2. Чанарын хяналтыг Үндэсний статистикийн хорооноос баталсан удирдамжийн дагуу жилд нэгээс доошгүй удаа, шаардлагатай тохиолдолд тухай бүр хэрэгжүүлнэ.

24.3. Албан ёсны статистикийн мэдээллийг нийтлэхээс өмнө чанарын хяналтын санал, дүгнэлтийг холбогдох эрх бүхий албан тушаалтанд танилцуулсан байна.

24.4. Нийтэд тархаасан албан ёсны статистикийн мэдээлэл баталсан аргачлал, чанарын шаардлагад нийцээгүй нь тогтоогдвол үндэслэл, шалтгааныг ил тод тайлбарлаж, залруулга, мэдэгдлийг нийтлэх хуваарь, тархаалтын сувгаар нийтэд мэдээлнэ.

24.5. Чанарын хяналтын тайлан, зөвлөмжийг Үндэсний статистикийн зөвлөлд танилцуулна.

24.6.Албан ёсны статистикийн мэдээлэлд алдаа гарсан, буруу залруулга хийсэн, эсхүл чанарын шаардлага зөрчсөнөөс үүсэх хариуцлагыг энэ хуулийн 29 дүгээр зүйл болон холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэнэ.

ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ

МЭДЭЭЛЭГЧ, ХЭРЭГЛЭГЧ, ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ОРОЛЦОО

25 дугаар зүйл. Статистикийн мэдээлэгч, түүний эрх, үүрэг

25.1.Энэ хуулийн 7.1.4, 15.1-д заасан үзүүлэлт, тооллого, судалгаанд хамрагдах хүн, хуулийн этгээд, хуулийн этгээдийн эрхгүй байгууллага нь статистикийн зорилгоор цуглуулах өөрт байгаа мэдээллийг статистикийн байгууллага, түүний ажилтанд гаргаж өгөх үүрэгтэй.

25.2.Мэдээлэгчээс цуглуулах мэдээллийг ямар үзүүлэлт, тооллого, судалгаанд ашиглах, мөн мэдээллийн нууцлал, хамгаалалтын нөхцөлийг урьдчилан танилцуулсан байна.

25.3.Мэдээлэгч дараах эрхтэй:

25.3.1.статистикийн аль үзүүлэлт, тооллого, судалгаанд хамрагдаж буйг мэдэх, танилцах;

25.3.2.мэдээлэгчийн эрх, үүрэг болон мэдээллийн нууцлал, хамгаалалтын талаар мэдээлэл авах;

25.3.3.энэ хуульд заасан эрх нь зөрчигдсөн гэж үзвэл эрх бүхий байгууллагад гомдол гаргах;

25.3.4.статистикийн үзүүлэлт, аргачлалыг боловсронгуй болгох талаар санал гаргах;

25.3.5.хуульд өөрөөр заагаагүй бол батлаагүй буюу зөвшөөрөөгүй үзүүлэлт, аргачлалаар мэдээлэл гаргаж өгөхөөс татгалзах;

25.3.6.Үндэсний статистикийн тогтолцооны байгууллагаас гаргасан мэдээлэл, судалгааны нэгдсэн дүнтэй танилцах.

25.4.Мэдээлэгч дараах үүрэгтэй:

25.4.1.статистикийн мэдээлэл, судалгаа гаргахад шаардагдах анхдагч бүртгэлийг хөтлөх;

25.4.2.статистикийн мэдээллийг тогтоосон хэлбэр, хугацаанд бодитой, бүрэн гаргаж өгөх. Хөгжлийн бэрхшээлтэй мэдээлэгчийн хувьд мэдээлэл цуглуулах үйл ажиллагааг түүнд тохирсон хүртээмжтэй хэлбэр, боломжит зохицуулалтаар хангаж зохион байгуулна;

25.4.3.улсын тооллого, түүвэр судалгаанд хамрагдах;

25.4.4.албан ёсны статистикийн мэдээллийг тогтоосон хугацаанд хүргүүлэх;

25.4.5.мэдээллийн сан эрхэлж байгаа мэдээлэл хариуцагч бол энэ хуулийн 16 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн сан, өгөгдөлд хандах, ашиглах, мэдээлэл татах нөхцөлийг бүрдүүлэх.

25.5.Мэдээлэгч энэ хуульд заасан үүргээ биелүүлээгүй бол холбогдох хууль тогтоомжид заасан хариуцлага хүлээнэ.

26 дугаар зүйл. Статистикийн мэдээлэл хэрэглэгчийн эрх, үүрэг

26.1.Албан ёсны статистикийн мэдээллийг хүлээн авч, ашиглаж байгаа хүн, хуулийн этгээд, хуулийн этгээдийн эрхгүй байгууллага статистикийн мэдээллийн хэрэглэгч байна.

26.2.Хэрэглэгч энэ хуульд заасан журмаар статистикийн мэдээлэл ашиглах, статистикийн мэдээллийн хэрэгцээ, арга зүй, ангилал, үзүүлэлт, тооллого, судалгааны талаар санал, хүсэлт гаргах, нээлттэй мэдээлэлтэй танилцах, өргөдөл, гомдол гаргаж шийдвэрлүүлэх эрхтэй.

26.3.Хэрэглэгч энэ хуульд заасан хориглолт, хязгаарлалтыг мөрдөх, статистикийн мэдээллийг нийтэд түгээх, эрдэм шинжилгээ, судалгааны бүтээл, тайлан, тайлбар, танилцуулгад ашиглахдаа эх сурвалжийг дурдах, баталсан буюу зөвшөөрснөөс бусад үзүүлэлтийг гаргуулахыг шаардахгүй байх үүрэгтэй.

26.4.Хэрэглэгч энэ хуульд заасан үүргээ зөрчиж бусдад хохирол учруулсан бол хохирлыг өөрөө хариуцна.

27 дугаар зүйл. Статистикийн үйл ажиллагааны талаар Засаг даргын оролцоо

27.1.Статистикийн үйл ажиллагааны талаар бүх шатны Засаг дарга дараах үүргийг хүлээнэ:

27.1.1.тухайн орон нутгийн нэгжид албан ёсны статистикийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж байгаа статистикийн газар, нэгжийг нутгийн захиргааны төв байранд байрлуулж, ажиллах нөхцөлөөр хангах;

27.1.2.статистикийн тооллого, судалгаанд техник, зохион байгуулалт, ажиллах хүч, мэдээллийн туслалцааг үзүүлэх;

27.1.3.тооллого, судалгааны ажлыг зохион байгуулах, оролцох, энэ талаар харьяалах доод шатны Засаг дарга, албан тушаалтанд үүрэг, чиглэл, даалгавар өгөх;

27.1.4.статистикийн зорилгоор энэ хуульд заасан журмаар Үндэсний статистикийн хорооноос өгөгдсөн үүрэг, чиглэлийг биелүүлэх.

27.2.Засаг дарга энэ хуульд зааснаас өөр чиг үүрэг, даалгавар, чиглэл өгөх, статистикийн байгууллагын дарга, ажилтныг статистикийн үйл ажиллагаанд үл хамаарах ажил, арга хэмжээнд дайчлахыг хориглоно.

27.3.Гамшиг, онцгой байдал, хуульд тусгайлан заасан үндэслэлээр улсын хэмжээний дайчилгаа зарласан тохиолдолд энэ зүйлийн 27.2 дахь хэсэг хамаарахгүй бөгөөд статистикийн үндсэн чиг үүргийн тасралтгүй байдлыг хангах арга хэмжээг авна.

28 дугаар зүйл. Төрийн байгууллага, төрийн өмчит хуулийн этгээдийн оролцоо

28.1.Төрийн захиргааны төв, төрийн захиргааны болон нутгийн захиргааны байгууллага, төрийн өмчит хуулийн этгээд өөрийн чиг үүрэг, эрхлэх асуудлын хүрээнд захиргааны мэдээллийг бүрдүүлж, энэ хуульд заасан журмаар статистикийн байгууллагад гаргаж өгнө.

28.2.Төрийн захиргааны төв байгууллага нь холбогдох хууль тогтоомж, батлагдсан бүтэц, орон тоо, төсвийн хүрээнд шаардлагатай бол салбарын статистикийн мэдээлэл цуглуулах, боловсруулах, Үндэсний статистикийн хороог мэдээллээр хангах чиг үүргийг нэгж, эсхүл статистикийн асуудал хариуцсан албан тушаалтанд хариуцуулж болно.

28.3.Төрийн байгууллага, төрийн өмчит хуулийн этгээд дараах үүрэгтэй:

28.3.1.Үндэсний статистикийн хорооноос тогтоосон хугацаанд албан ёсны болон захиргааны мэдээллийг цуглуулж, боловсруулж, статистикийн байгууллагад шилжүүлэх;

28.3.2.захиргааны мэдээллийг цуглуулах, боловсруулах, шилжүүлэхдээ энэ хууль, баталсан аргачлал, ангилал, зааврыг баримтлах;

28.3.3.мэдээлэл, судалгаа, техник, зохион байгуулалтын туслалцаа үзүүлэх;

28.3.4.өөрийн цуглуулж, боловсруулж, шилжүүлсэн мэдээллийн бодит байдал, иж бүрдэл, нууцлал, аюулгүй байдлыг хангах;

28.3.5. өөрийн эрхэлж, хариуцаж байгаа мэдээллийн санд энэ хуулийн 16 дугаар зүйлд заасан журмаар статистикийн зорилгоор хандах, ашиглах, мэдээлэл татах нөхцөлийг бүрдүүлэх;

28.3.6.статистикийн мэдээллийн чанарыг хангаж ажилласан тайлан, холбогдох мэдээллийг тухайн байгууллагын статистик, судалгаа хариуцсан нэгж, эсхүл албан тушаалтнаар дамжуулан тогтоосон журмын дагуу ирүүлэх.

28.4.Бусад төрийн байгууллага Үндэсний статистикийн хорооноос тогтоосон албан ёсны статистик мэдээллийн үндсэн ба дэд үзүүлэлтэд үндэслэн холбогдох статистикийн мэдээллийг энэ хуульд заасан журмаар гаргаж, Үндэсний статистикийн хороонд хүргүүлнэ.

28.5.Үндэсний статистикийн зохицуулалт, системийг боловсронгуй болгох, мэдээллийн олон эх үүсвэр ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд бусад төрийн байгууллага дэмжлэг үзүүлэх үүрэгтэй.

ДОЛООДУГААР БҮЛЭГ

БУСАД

29 дүгээр зүйл. Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

29.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтан, ажилтанд зөрчлийн шинж, үр дагаварт нь нийцүүлэн Төрийн албаны тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль болон холбогдох бусад хуульд заасан сахилгын болон бусад хариуцлага хүлээлгэнэ.

29.2.Энэ хуулийн 17 дугаар зүйлд заасан нууцлал, 18 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн аюулгүй байдал, 20 дугаар зүйлд заасан хориглосон үйлдлийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, Зөрчлийн тухай хууль болон холбогдох бусад хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

29.3.Энэ хуулийн 16 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн сан, өгөгдөлд статистикийн зорилгоор хандах, ашиглах, мэдээлэл татах нөхцөлийг бүрдүүлэх үүргээ биелүүлээгүй мэдээлэл хариуцагчид холбогдох хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

29.4.Энэ хууль зөрчсөний улмаас бусдад учруулсан хохирлыг Иргэний хууль болон холбогдох бусад хуульд заасан журмаар нөхөн төлүүлнэ.

30 дугаар зүйл. Шилжилтийн зохицуулалт

30.1.Үндэсний статистикийн хороо болон Засгийн газар энэ хуульд нийцүүлэх шаардлагатай дагалдах хууль, дүрэм, журам, шийдвэрийн жагсаалт, хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжилтийг зохион байгуулна.

30.2.Энэ хууль хүчин төгөлдөр болох хүртэлх хугацаанд одоо мөрдөж байгаа Статистикийн тухай хууль болон түүнтэй нийцүүлэн гаргасан эрх зүйн акт энэ хуульд харшлахгүй хэмжээнд үйлчилнэ.

30.3.Энэ хуулийн 16.4, 16.7-д заасан журам, шаардлага, заавар болон мэдээллийн сангийн хандалт, нууцлал, аюулгүй байдлын зохицуулалтыг энэ хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш зургаан сарын дотор батална.

30.4.Дунд хугацааны албан ёсны статистикийн хөтөлбөр батлагдах хүртэл одоо мөрдөж байгаа статистикийн төлөвлөгөө, үзүүлэлт, аргачлал, мэдээлэл гаргах хуваарь энэ хуульд харшлахгүй хэмжээнд үргэлжлэн үйлчилнэ.

30.5.Мэдээллийн сан, өгөгдөлд хандах, ашиглах, мэдээлэл татах техникийн холболт, мета өгөгдлийн жагсаалт, өгөгдөл солилцох гэрээ, протоколыг Үндэсний статистикийн хороо холбогдох мэдээлэл хариуцагчтай хамтран үе шаттай хэрэгжүүлнэ.

31 дүгээр зүйл. Хууль хүчин төгөлдөр болох

31.1.Энэ хуулийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг